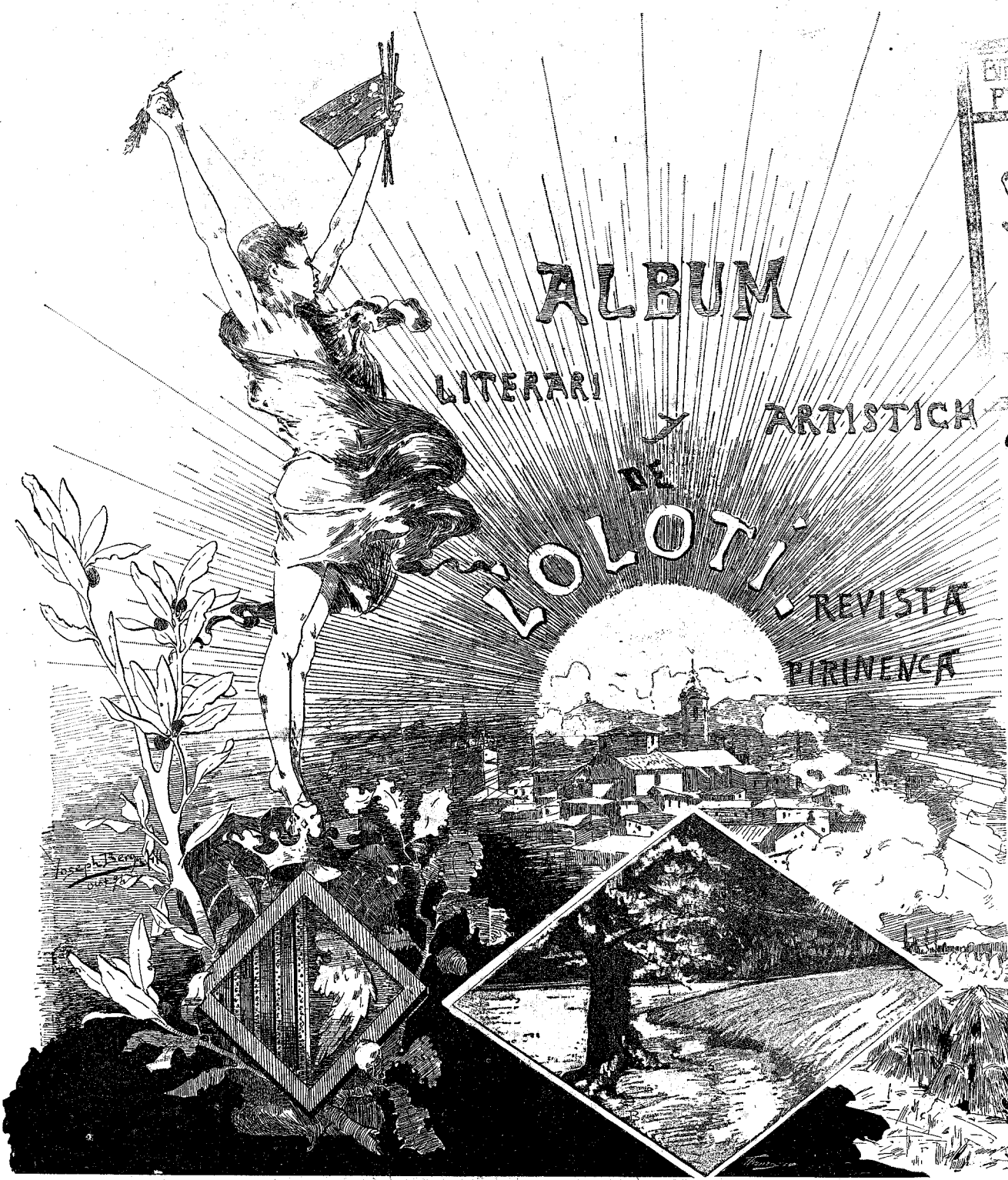

Donativo del Sr. Josep Sadena

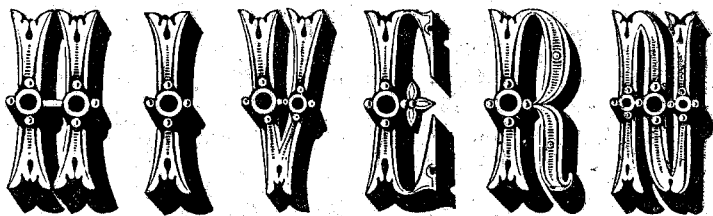

Nº 297.

ALBUM
LITERARI Y ARTISTICH
DE
VOLOTI
REVISTA
PIRINENCA

Any I.

Desembre

Núm. 4.

1894

Sumari

TEXT.—EN RAMON MARTÍ Y ALSINA, per en A. B. C.—DESPRÉS DEL COMBAT, per en Joseph Morató y Grau.—TRES GENERACIONS, novela póstuma d' en Joaquim Vayreda.—LA PAPALLONA, per en Sebastià Sans.

GRABATS.—Lletra capital de Martí y Alsina, per en I. Buxó.—EN RAMON MARTÍ Y ALSINA, de fotografia.—LO DIVENDRES SANT D' OLOT, per en Joaquim Vayreda.—LA SEGA, per en Marián Vayreda.—Dues vinyetes, per en Joaquim Vayreda.

EN RAMON MARTÍ Y ALSINA

OLOROSÍSSIMES han sigut les pèrdues que ha sofert l' Art catalá en les darreríes del any 1894. Rigalt, Vayreda y Martí y Alsina son tres astres que s' han eclipsat casi á l' hora. Cada un d'ells representava una personalitat distinta, cada un d'ells sintetizava una tendencia diversa, mes tots ells contribuïren poderosament al revetllament del art en nostra patria.

En Rigalt representava l' Art clàssich, la correcció acadèmica, la factura atildada y freda posada al servey d' una intel·ligencia clara que no volia en absolut prescindir del preceptisme d' escola. En Vayreda representava lo sentiment del Art, lo misticisme, per dirho aixís, de la naturalesa. Pero en Martí fou lo revolucionari que, ab son geni poderós, esmicolá 'ls antichs motllos d' ahont l' Art sortia faixat d' eterns bolquers y rompé les antigues rutines qu' una inconcebible decadencia havia anat imposant, acabant per reduhir l' Art á un formulari, del qual los privilegiats n' extreyan les receptes de pintar.

Pera donar idea de lo qu' era l' Art en aquells temps, de lo que deuria esser la personalitat d' en Martí y Alsina y de quines serían les proporcions de la lluyta qu' emprengué pera deslliurar á la més simpática de les Arts Belles del jou que la oprimia, podem citar una anècdota recullida de boca de nostre malográt amic Vayreda y que creyém pertinent al present cas.

Fou, com es sabut, mestre d' aquest, don Narcís Pasqual, persona quin agradós tracte recordan ab goig quantas personas, viventas encara, tingueren lo gust de tractarlo. Era deixeble de la Escola de Belles Arts de Barcelona y reunia en si tota la suma de coneixements que aquella escola podia, en son temps, suministrar á sos deixebles més aprofitats. En una paraula, era un dels iniciats en lo difícil art de la pintura, de qual ciencia posehia quasi tots los secrets. Y diém quasi

perqué ell mateix, ab sa natural bonhomia, confessava que 's veyan en determinats quadros antichs y moderns, certs *efectes y resultats* (com per exemple un que 'n citava en que hi havia un barret de copa qual llustre era d' un efecte marvellós) quals secrets l' hi eran desconeguts.

Donchs lo senyor Pasqual ensenyá á son deixeble predilecte tot lo que pogué, fins que un día li obri 'l cor dihentli:

—Fill, t' he ensenyat tot lo que sé; has copiat los mellors patrons que poseheixo; has reproduhit admirablement los quadros de la cabanya, de la cabreta, del arbre caygut y fins lo difícilíssim del port d' Amberes; ja no tinch res més. Ab lo que sabs pots dedicarte á la *composició*, es á dir ab fragments del un y del altre fer quadros de ta *invenció*. No obstant, si vas á Barcelona encara podrás copiar alguns quadros que t' ensenyarán alguna cosa. Després d' aixó, ja pots anar sol, á menos que pugui ta família enviarte á Roma, ahont hi trobarás encara forsa que veure y que copiar.

Confessava en Vayreda que aquestes teoríes, que creya com l' Evangeli, deixavan un buyt en son cor com si presentís que hi devia haver altra cosa més enllá d' aquest horitzó tan mesquí y limitat. Mes ab tot, es ab aquest farcell de preocupacions y ab los quadros de la cabreta, la cabanya y demés sota l' aixella, que feu sa presentació davant d' en Martí y Alsina, sollicitant entrar en son estudi com á deixeble.

La relació d' aquesta primera entrevista deu servir pera comensar á dibuixar la personalitat de pintor objecte d' aquest article. Si afaiblement acullí en Martí, á son nou deixeble, aixó no fou obstacle per que, sens compassió, li esquisés ses més grates il·lusions. Les teoríes que portava foren rebatudes, trepitxades y escarnides, sens miraments ni etiquetes, y n' los primors dels quadros de la cabreta, la cabanya y l' arbre caygut, ni sisquera 'ls delicats perfils del port d' Amberes, s' escaparen de la punxanta ironia de mestre revolucionari, qui en son entusiasme arribava á faltar al respecte á obres y mestres de quins lo jove deixeble no n' havia sentit á parlar sino ab la més gran veneració. Del cúmulo de runes escampades per la turbonada del innovador, sols ne surtia incolum una cosa: La naturalesa. ¡Aquest es lo mestre!, deya ¡aquest es l' Art!

Y efectivament, al impuls del admirable pinzell de en Martí, allavors en tot son esclat, veyá en Vayreda brollar temes y més temes. Aquí 'l sol reverberava a forsa sobre la platja ó sobre les rogenques muralle de la masia, allí les aygues del mar se revolcavan a rabia sobre la costa brava, mentres que al lluny lo barcos, retuts pel temporal, enfonzavan lurs qu' illes dins les fosques onades, sota un cel revoltós, prenyat d' llamps y pedregada. En altre lloch les aygues tranquilles del llach enmirallavan una naturalesa riallera, platxeriosa, plena de verdor. O be eran les figures mes no les figures qu' ell coneixia ab sos barrets á l' chamberga y mantos á la veneciana ni 'ls guerres revestits ab armadures de cartró que tant havia copiat dels quaderns francesos més en boga, sino pescador de la platja, torrats pel sol, ó peixateres, mendicants, dames, figures plenes de vida, sota quals carns s' l' sentia correr la sanch y quals ulls, sens dibuixar-se los tres components de *pupila, iris y cornea* qu' ell sabí de memoria, brillavan ab tot lo foch de l' ànima.

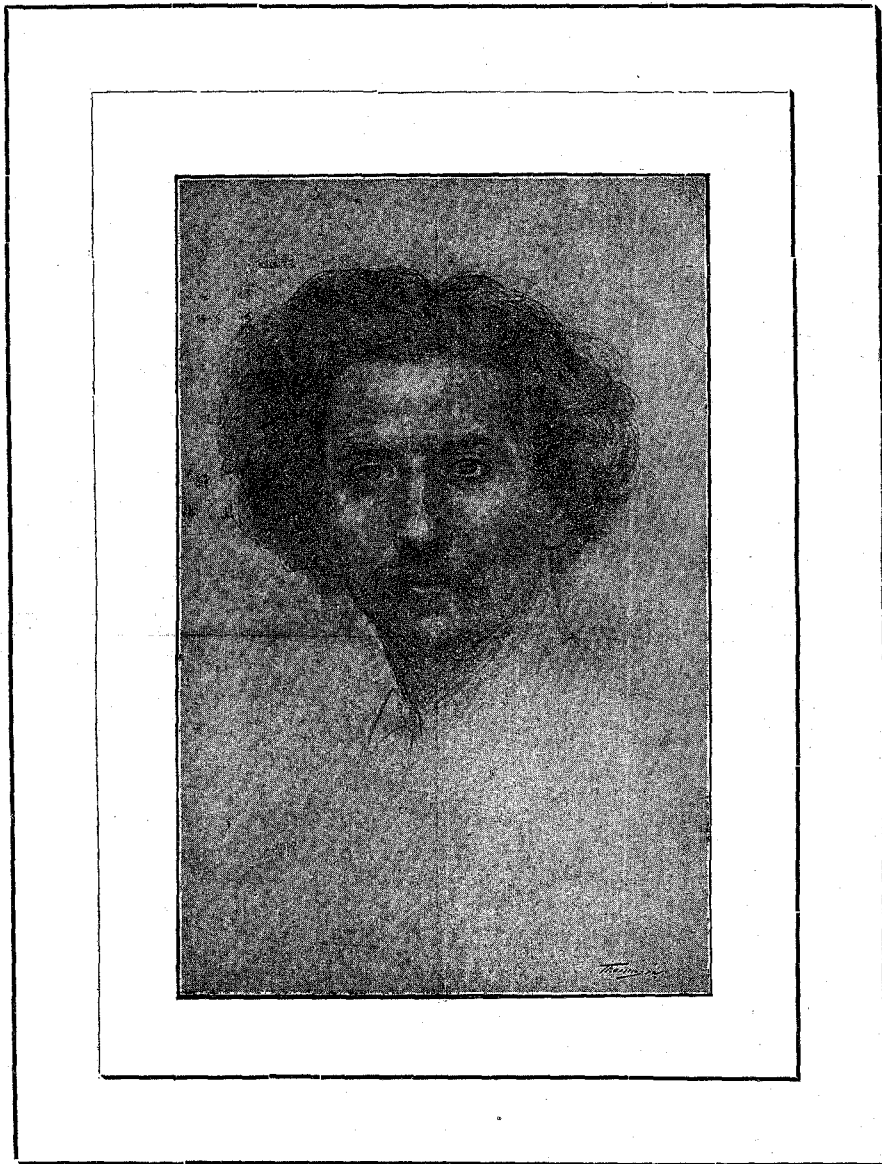
Y aixó ho *inventava* en Martí, sens recorre als *patrons* dels quaderns francesos y sens recorre tampoch al sistema de *composició*, preconisat per lo senyor Pasqual. Sos patrons eran models vius, homens de carn y ossos contractats al moll de l' Arriba, llogats per pochos quartos á les portes de les iglesies ó surtits d' entre les dames de l' aristocracia barcelonina. En quant als paisatjes, lo mestre 'ls *arrancava* de la mateixa naturalesa, transportant sos arreus á la platja ó fent expedicions á les vores del Llobregat ó á altres indrets.

A sa tornada á Olot, plé de nou entussiasme y ab

una bugada feta de teoríes y procediments, se torná á trobar en Vayreda cara á cara ab lo sistema antich. Lo bondadós senyor Pasqual no pogué menos de planyers amargament de lo desatentat de les corrents modernes que portan los joves á la perdició. Quan son antich deixeble li repetía les paraules de son nou mestre y li parlava de copiar lo natural, esclamava:

—Aixó ho feren los antichs y ¿quí som nosaltres per posarnos al costat d' aquells grans mestres?

Hem volgut apuntar aquestos recorts perque, com hem dit al principi, d' ells se' n destaca la figura d' en

EN RAMOM MARTÍ Y ALSINA

Martí y Alsina, aixís com quedá dibuixada la missió que li tocá desempenyar. Deixeble de la Escola de Belles Arts de Barcelona y professor de la mateixa, en virtut d' oposicions que guanyá á Madrid en 1848, aprengué allí tots los vicis de la escola y mamá totes les preocupacions de la época; mes dotat d' una inteligencia superior y portat de son geni inquiet, emprengué alguns viatjes á Fransa, ahont conegué á altre revolucionari, lo gran Delacroix, tornant del tot transformat: s' arrancá á sí mateix la vena dels ulls y com

nou Samsó agafat á les columnes del fals Art, les feu trontollar, enderrocant tot l' edifici, fins ab perill de sepultarse ell mateix entre ses runes.

¿Fóu, en Martí y Alsina, una personalitat completa? Potser no. Potser son propi entussiasme lo portá, en alguns cassos, massa lluny. Potser lo mateix encarnissament ab que lluytava, lo cegá alguna vegada, fins al punt de danyarse ab ses propies armes. Potser lo afany de combatre y destruir preocupacions, l' arribá á *preocupar* massa y de tan ocupat en *destruïr*, se

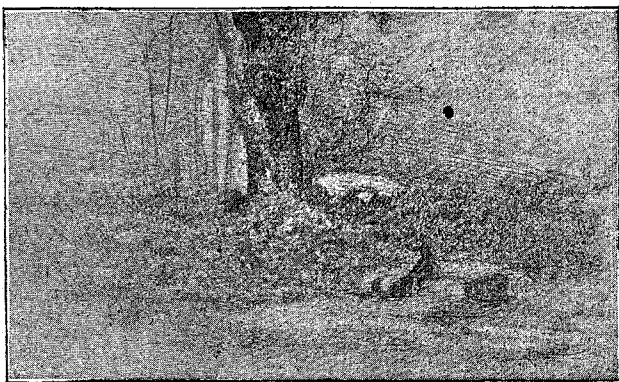
descuydá massa de *construhir*. Pintor de ánima ardenta, d' imaginació inacabable y de facilitat pasmosa, ses obres capdals se ressenten de poca meditació. En son aburriment per tot lo qu' eran preceptes d' escola, oblidá un element importantíssim, (oblit que lo portá á la decadencia) la correcció. Creyent que á la forsa de son geni res resistiria, empenqué una obra colossal, en la que s' hi estrellá. Aquesta obra, que 'l preocupá y li amargá la vida, marcá lo zenit de sa gloria. Nos referím á son famós quadro del "Siti de Gerona".

En nostre concepte, les tatxes de que hem fet menció, en res perjudican á la gloria d' en Martí, qui será sempre 'l redemptor de la pintura catalana. Sa vida fou per nostre Art de tal transcendencia, qu' estém temptats á creure que sens ell tal volta viuria encara en los llims de la Escola de Llotja ó quant menos hauría tardat molt á pendre la volada ab que avuy admira á propis y estranys. Al seu costat y arrastrats per la forsa de son geni y per la magia de sa paraula y de ses obres, se formaren personalitats com Urgell, Pellicer, Vayreda, Galofre, Teixidor y altres que sapiguent seleccionar les ensenyances de son mestre, reevindicaren una personalitat propia y 's convertiren en altres tants apóstols de la bona doctrina. Mort á la edat de 70 anys, com molts genis de llarga vida ha degut passar per un período de decadencia y olvit despres d' un de popularitat y grandesa, en que arrastrava darrera d' ell l' admiració de tothom, guanyant una fortuna que desgraciadament, degut á son carácter fogós y despres, no sapigué conservar.

Nostra vila, per conducte d' en Vayreda, tingué la sort de rebre una derivació, una guspira del foch de l' ánima d' en Martí y Alsina, y aquesta guspira ó, mellor dit, llevar cayguda en terra ben abonada, arrelá y tragué bona florida. Injustos seríam, donchs, si no reconeixíam l' orígen de lo que en la balansa del Art avuy Olot pesa.

Es per aixó qu' hem volgut honrar les págines de nostre ÀLBUM, publicant lo retrato d' en Ramon Martí y Alsina, Q. E. P. D.

A. B. C.

DESPRES DEL COMBAT

Ha finit lo combat. L' host enemiga fuig ja serres avall, dret á la plana y 'l pagés catalá canta victória mentre 'l suhor s' axuga de la cara.

Lo combat ha finit. La gent francesa, la que humiliá á mitg mon sota sa planta, ha hagut de recular á la embranzida dels nobles fills de catalana raça.

Sense torbarse á contemplar les cendres de ses palleres pel *francés* cremades. frissós per abraçar á llur esposa, un sapat montanyés torna á sa casa.

Si anava ab pas lleuger quan ne sortía, ara que hi torna mes lleuger va encara que no 'l destorben com suara ho feyen les municions... ja totes son gastades-

Axís que es á la llinda de la porta crida á la seva esposa benaymada; mes ningú li respón: tan sols á rébrel surt lo séu ca fidel á cap d' escala.

Sens fixarse tan sols en que 'l saluda lo gos, llepant sumis sa ma cansada, s' enfla escala amunt cridant.—¡Esposa: surt, que tinch fam de véuret y abraçarte!

Adelerat al primer pis arriba, adelerat se n' entra dins la sala, y véu fet á bocins l' escó hont va apendre de creure en Déu y d' estimar la Patria... fet á bocins confós ab altres mobles... tot un pilot... com un pilot de caxes de les que al cementiri 'l fosser crema quan han vingut á cendres los cadavres.

¡Y la muller no surt!... Crida altra volta: tampoch tenen resposta ses paraules, y recordant de cop que potser resa vá per entrar á dintre de la cambra que fôu en altres temps un níu de dítxa, que fôu d' un cast amor benehit tálam; allí hont per primer cop besá á sa esposa, allí hont va dar lo primer bes de pare.

Fets mars de plor los ulls, empeny la porta y 's fica dins ab una rebalada,... y allí troba á sa esposa benvolguda, però no resa, no, com ell pensava.

Al bell mitj d' un bassal de sanch ja presa al péu del llit la dona está ajassada, lo cap ensangrentat, torta la boca y amaratats los ulls y les mans blaves.

Al véurela 'l marit, sobre ella 's tira y ab el'a se confón en abraçada y ab un bes ardorós li clóu la boca y ab altres dos, los morats ulls li tanca.

De sobte s' alça irat. Per la finestra mira serres avall, dret á la plana y véu als enemichs que encara fugen y diu ab véu conmosa exes paraules:

—Dies enrera, als fills que tant volía me 'ls varen dexar morts en la batalla; avuy, poséu aquí la vostra petja, matéu ma esposa y saquejéu la casa.

Si no 'm dexéu ja res en esta vida, si de una esposa y fills, Deu ja 'n te l' ánima,

ja no 'm resta fer res aquí á la terra:
vaig á veure si ab ells puch ajuntarme.—

Abraça á sa muller una altra volta
y una altra volta y cent torna á besarla,
Per fi s' alça resolt. La ma nervuda
torna á pendre 'l trabuch áltra vegada
y cridant—¡A morir!—passa la porta
y fuig serres enllá... dret á la plana...
confonguentse ab la grosa polsaguera
que les petjades enemigues alçan...

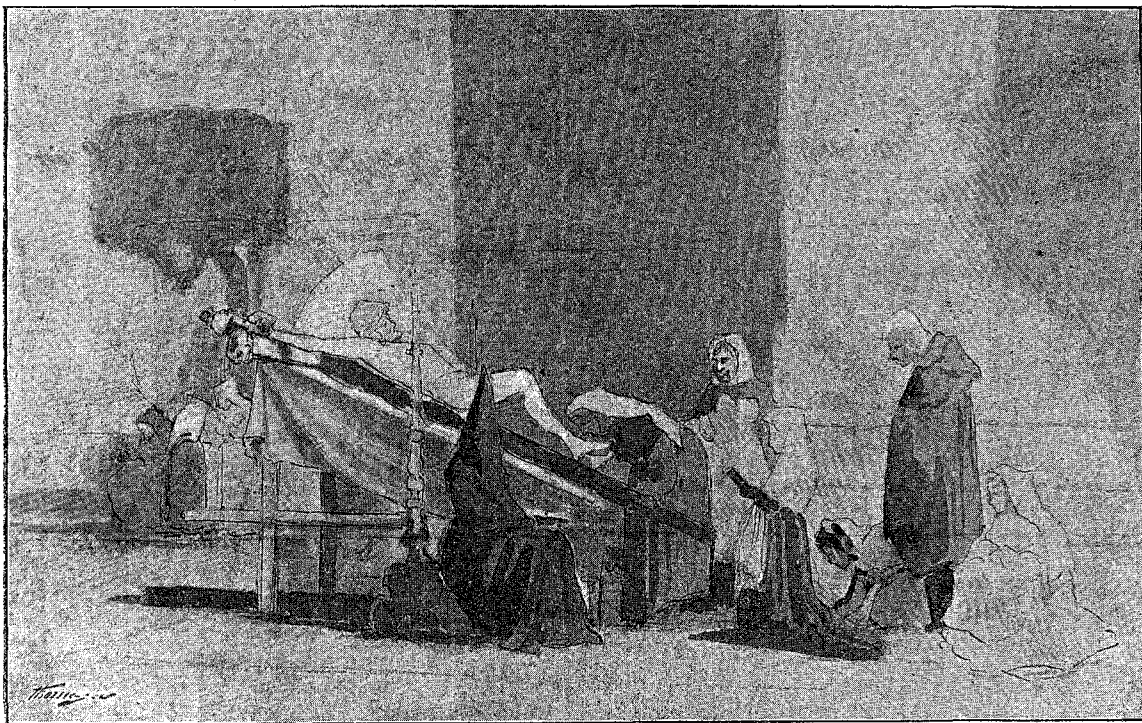
JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

TRES GENERACIONS

Novela póstuma d' en Joaquim Vayreda

CAPÍTOL VI

¡Ernesto Jimenez de Las Casas Sandoval! aixís s' anomenava, segons ell deya y creya tot Gerona; fill de la *villa y corte*, son pare era viudo, ab una filla que vivía al seu costat. Havía fet, aquest, una fortunassa á las Américas, retirantse més tart á la capital. Un oncle del Ernesto fou Intendent del exércit y, per medi

LO DIVENDRES SANT D' OLOT, per en Joaquim Vayreda

d' aquest germá, son pare cntrá en lo negoci de *suministros* á las tropas del govern durant molts anys. Aixó no li proporcioná grans beneficis, mes gosava d' una posició brillant y la tindria molt mellor á haver liquidat definitivament ab l' Estat, cosa que seria ja resolta á no faltar-li sobtadament lo germá á lo mellor de la carrera.

L' Ernesto 's trobava, donchs, segons creya tothom, empleat á Gerona, perque son pare volía que fes carrera en l' administració del Estat, sense tenir'o ociós al seu davant, no volguent, al mateix temps, despendres del capital fins lo dia de sa mort, que ab la germana del Ernesto, si ella y ell vivían, se partirian los interessos que deixés. Aixó no obstant, son pare li passava una pensió mensual, puig comprenia be que 'l sou de empleat era una *bicoca*, majorment pel ranch á que estava acostumat l' Ernesto, y ell ho repetia á cada pas:

—*La porqueria de mi sueldo apenas me basta para fumar.*

Aquestas eran sas explicacions usuals y 'ls fets las comprovavan, distingintse sobre tot per un gasto extra-

ordinari en lo vestir; era 'l figurí oficial de la immortal ciutat, estrenant trajos á cada repich de campanas; lo personatge obligat en totas las festas, balls y cassinos d' alguna anomenada; representava 'l primer paper en totas las empresas de la goma y de la gresca; cantava, recitava verssos, declamava ab grans aplaudiments un tros de drama, tocava 'l piano, la guitarra, la pandere-ta, era mestre de ball; parlava xamporrat, lo francés, l' italiá, l' inglés; era, en una paraula, l' ánima de las reunions y sens ell ¡quínas horas més tristas haurían passat aquells nobles de la ciutat de Sant Narcís, molts dels quals no tenían res á fer, ni posehían cap ciencia, ni art, ni sabían tan sols administrar son patrimoni!

Alguns del baix poble se 'l guaytaván com un semideu del Olimpo; los sastres, sombrerers, sabaters, se disputavan pera ferli las prendas. Tan prompte com se presentava á llur tenda un gomós, un noble, un jove educat, per triar un sombrero, unas botinas, uns guants, una pessa qualsevol, "Miri, li deyan los botiguers, ahir ne venguérem una d' igual á don Jimenez. Don Jimenez n' estava enamorat. Noya, ¿no es veri-

tat que'l senyor Jimenez ha enviat recado que n' hi guardessem una altra? ¿Qu' aquest sombrero no li agrada? ¡y ara! que diu, home? donchs, miri, perque ho sábiga, es igual al que s' ha fet venir expressament de Perpinyá per don Jimenez.,,

Los fills de las principals casas, inflats al passejarse per las voltas de la Piassa del Vi, li donavan la dreta y ell ho prenía divertintlos, explicantlos mil facecias de la *Vila y Cort*, mil aventuras, y no cal dir si'l fill del marqués de Torremanya l' acompanyaria sempre y la franquesa ab que en Jimenez se'n entraría á la casa payral dels marquesos, com si fos en la seva.

Ha de calcularse com seria rebut lo flamant empleat á casa Torremanya, quan la marquesa veyá ab los mellors ulls la marxa dels amors de sa filla, que no podían esser més adequats á sas aspiracions; ells la portarían á figurar en la veritable Cort, somní de sas aspiracions; allá 's passejaría, ostentant l' escut de sa casa, ab cotxes y criats que saben tractar ab la finura castellana; las *pequeñeces de Gerona*, que deya en Jimenez, los carrers negres, bruts y rónechs, la petita cort que voltava al costat del governador, tot alló li causava llástima.

A voltas se presentava algún núvol y dubtes crudels venían á destorbar aquellas ilusions de la senyora marquesa. "¿Será ben cert lo que contan d' aquest jove? S' han vist tants desenganys per haver posat fé en los paraulas d' aquesta gent! Avuy son aquí, demá se troban á Córdoba, á la Manxa, á l' altra part del mon... corren la Seca y la Meca... y...," mes al curt rato se li asserenava l' enteniment, comensava á tranquilisarse ab la idea de que tot Gerona deya lo mateix, tothom ponderava las qualitats inmillorables d' aquell jove; si fos mentida no ho diría pas tothom, y la bona senyora no discuria que tothom ho deya perque en Jimenez aixís ho contava, la gent no feya altra cosa que repetir lo que un día ó altre havia escoltat de ell mateix; de manera, que l' origen de la cansó era l' mateix sempre.

Altra reflexió's feya la marquesa per tranquilisarse: "y be, feya, suposém que lo que diu en Jimenez es exagerat, que sols hi ha la mitat de lo que diu; donchs ja n' hi ha prou ab lo que donarém nosaltres á Isabel. Qu' ell ha de tenir una posició bona no hi ha que dubtarne; ¿d' ahont eixirían los quartos pel gasto extraordinari d' aquest jove? Tot lo que compra no li regalan pas los botiguers y negociants, viu en una dispesa de luxo, fuma puros tot lo día, fa regalos de valor, lo sou que te, tothom sab fins ahont arriba, l' empleo que desempenya no es d' aquells en que 's poden fer diners; per altra part no 'l miro capás de... en fi, veyám,, y restava del tot tranquilisada, deixant rodar la bola pel cantó qu' ella mateixa li donava l' empenta.

Mentres tant, l' Ernesto Jimenez de Las Casas Sandoval, s' aprofitava admirablement de la ocasió, ja que en la casa 'l tractavan com de familia y ab totas las consideracions inimaginables. Ell preveya que podrian ocurrer contrarietats sérias en los seus amors ab Isabel y jurá ferse amo de son cor á tota costa y contra totas las eventualitats.

A més de sas qualitats físicas, de las trampas y astucias de que 's valía pera subjugar la noya, acudí á un ardit de resultats tremendos. Ella sabía un poch de francés, además d' algunas novelas castellanas que li faciilitava per llegir á ratos perduts, l' Ernesto n' hi

duya també de francesas, dels autors més verts y prohibits per la Iglesia, fentli senyals en los fulls y paratjes que creya podían convenirli á son objecte. Aixís lográ inculcarli tot lo que vegé útil per sos plans posteriors, puig ja cregué de bon principi inverossimil que sa posició pogués aguantarse llarga temporada, mentres que tinguent segura á la noya lograria arriscarse y probar fortuna.

La marquesa prou veyá ab mals ulls aquells llibrots, mes sa filla y l' Ernesto, ab quatre bonas rahons la deixavan contenta y en Bienvenido, que poca cosa entenía de francés, també hi trobá quelcom que en malhora hi aprengué per sa desgracia.

Tróbantse las cosas en dit estat y havent l' Ernesto, ohit moltas vegadas ponderar las qualitats y la guapesa de la filla d' en Jaume Andreu, volía coneixerla de totas passadas, y vingué que ni enmotllada una carta del procurador de Banyolas, avisant per pura cerimonia, com feya tots los anys, que 'l día següent comensaria la berema convidant als marquesos per si tenian gust d' anarhi. Enterat l' Ernesto, exclamá:

—¡Magnífich! la ocasió no 's presenta sempre, *organizaremos una partida de casa*, veritat, Bienvenido?

Efectivament; com los vells marquesos no tenian pas ganas d' anarhi, deixaren lo camp lliure als dos joves, quins comensaren los preparatius, demanant permís, l' Ernesto, pera ausentarse de l' oficina un parell de días.

Lo dissapte següent eixían pel portal de Fransa á caball de duas eugas del marqués, ab bótas de montar, gorra de pinxo, armats com Sant Pau, l' ayre de conquistador y 'l criat davant. La marquesa 'ls encarregá molt que tinguessen compte á pendre mal tot maneiant las escopetas, ja que considerava que tant lo seu fill com l' Ernesto res hi entenían.

Arribaren á ca'l procurador mentres de totas las portas y botigas eixían donas y criaturas, per enterarse de la remor que feyan los dos caballers anant escapats pels carrers de Banyolas, sense respectar á ningú. En Jaume Andreu, que 's trobava fent beguda, surtí á la finestra ab lo porró á la má y de moment no coneixía als viatjers; mes alsá 'l cap lo criat y saludant al procurador li cridá que baixés á obrir la porta de la quadra. Llavors, admirat, se doná compte de la visita, cridá á las donas y baixá ell mateix á fer lo degut compliment als hostes:

—¿Quí diantre 'ls havia de fer per aquí?.. ¡Vaya una sorpresa, senyor marqués!.. Y sos pares, perquè no han vingut?..

Eixiren al balcó la esposa d' en Jaume Andreu y sa filla, mentres los caballers s' espolsavan la roba, saludant als senyorets donantlos la benvinguda ab la major cortesia y amabilitat, invitantlos á pujar desseguida, pera reposarse y pendrer alguna cosa.

Pujaren, esperantlos la Tecla al cim de la escala, mentres sa filla s' escapá un moment á la cambra per donarse una mirada al mirall y canbiarse 'l davantal y mocador del cap, los feu entrar al menjador.

—Vaya, que pendrán?.. que 'ls vindrá de gust?.. si ho haguessem sabut tindriam preparat l' esmorsar; en fi, farém lo que podrém...

Ells s' excusaren dihent qu' havían trencat la nou á Ponxammá, que beurían un trago y res més. Insistí la Tecla, refusaren novament y la esposa del procurador, cridant á sa filla, li digué que parés taula.

Comparegué la Clara ab estoballas blanques com la neu, una safata plena de borregos, ampollas de vi ranci ramejadas, una rosa á cada galta que li feren eixir las miradas indiscretas y provocativas dels dos joves y sense pertorbarse per aixó, contestant en catalá á las paraulas y floretas que li dirigian, se'n aná á cercar un poal d' aygua fresca, servintlos ab desembrás y discreció.

L' Ernesto quedá pasmat de veure aquella flor casi boscatana tan exhuberant, que sense artificis ni composturas li causá fondas emocions; al mateix Bienvenido que l' havia vista moltes vegadas, may li causá un efecte tan extraordinari y enrahonantse ab dós á cau d' orella, celebravan y admiravan las gracias d' aquella bellesa encantadora.

Mentres tant en Jaume Andreu y 'l criat, pujavan de la quadra de conduhir las eugas, anantsen á fer

costat als dos hostes, beguentne 'l procurador un got de la bota del recó á llur salut, demostrantlos l' agradable sorpresa que li causavan, puig no estava acostumat á veure atesas sas invitacions.

En Bienvenido li feu al Jaume Andreu la presentació del seu company, del qual ne tenia ja alguna referencia, y explicá com ab la carta rebuda s' havian engrescat á fer la surtida y en eixa forma seguiren la conversa un rato, fins que 'l procurador los hi aconsellá que ja que s' havian alsat de join, mentres s' estaria preparant lo dinar, que per cert no seria com lo de llur casa, se'n anessin á descansar un rato y 's trobarian á la tarde disposats á fer una surtida per las vinyas, ahont no dubtava trobarian quelcom de cassa y podrian divertirse á las amplas.

Acceptaren y se'n anaren á la cambra bona, reservada pera tals cassos; allí 'is deixá, dirigintse prompte

LA SEGA, per en Marián Vayreda

vers la cuyna per enterarse de la preparació del dinar, veient ja plomats un parell de pollastres, una gallina, dos colomins, y la vehina del costat, viuda y amiga de la casa, que ja trascava ajudant á las donas, mentres la Clara havia eixit per la vila á comprar lo que mancava.

Un xich sorprés en Jaume Andreu de la visita inesperada, no las tenia totes; en primer lloch l' embarassava 'l castellá, si be qu' ell no hi parlava perque deya que no sabentne no volia fer riure; de tots modos se veyá obligat á prestar molta atenció y debia tractar ab aquella gent d' una manera que no tenia per costum. Ademés, lo cor li deya qu' aquell parell de letxuguinos n' hi devian fer passar una de crespá.

Las donas enllestiren lo dinar, pararen taula, cri-daren als forasters, donant la preferencia al fill del

amo; servi la Clara ab prou ayre y llestesa, mentres los cassayres feyan honor á la cuynra. En Jaume Andreu hi feu bon paper y durant la conversa, agradosa y de certa brometa, la filla del procurador era 'l objecte constant de las miradas y expressions dels dos joves.

S' alsaren prou alegroys, un poch animadets, prengueren los ormeigs de cassa, y junt ab lo procurador marxaren dret á las vinyas del marqués, ahont se berramava, seguits d' una turba de gossos.

Ja durant lo transcurs de Banyolas fins á las vinyas, comensá la canilla á desmandarse, fent renegar y despitar á més d' un pagés, que veyá tot estranyat aquella carrandella acompanyada del procurador. Los cassayres prenian á broma las exclamacions y crits dels treballadors, comensant á comprometre al Jaume

Andreu, que mossegantse 'ls llavis procurava posar las cosas en son lloch.

La cosa s' animá poquet á poquet, los cassayres prengueren franquesa, s' alsá un vol de perdius d' una vinya, y destarotats nostres héroes debutaren, entusiasmat, fent foch al bulto, ab gran cridoria, no transcorreguent un minut que vegeren atansarse un pagés cridant desaforat, ab l' aixada dreta, en actitud amensadora, corrent á embestirlos. Los cassayres li apuntan las escopetas descarregadas; se 'n adona en Jaume Andreu, corre, crida, detura al pagés y enraonant l' assumpto resultá que l' home inofensiu que cavava á poca distancia, rebé una perdigonada á las ancas, plantantse li quatre ó cinch perdigons.

Lo procurador arreglá la questió de la manera que pogué, prometent al pagés unas quantas pissetotas y restá terminat lo succés; pero compregué la certesa de sos pressentiments y comensá de veure clar per quin costat li vindria 'l martiri d' aquells días.

A causa del fet imprevist hi hagué un rato de calma qu' aprofitá 'l discret Jaume Andreu fentlos reflexions sobre 'l cuydado que requería 'l maneig de las armas de foch; mes alsantse d' entre 'ls gossos algunas gotillas, se torna á armar la gresca y patatím patatám, un foch granejat, un continuat esglay del procurador que veient per tot arreu personas que treballavan temía á cada moment nous disgustos.

No tardá en ressonar altre tiro dalt de las vinyas y casi al mateix temps se vègē un ase esbarat á quatre peus junts, fugint ab altre pagés al darrera. Lo Jaume Andreu al ohir los crits del pagés hi correugé, trobant á aquest indignat per haver clavat, los cassayres, una perdigonada á las orellas del burro. Reyen ells estrepitosament al veure que lo qu' en Bienvenido havia cregut si serían duas aus grossas posadas sobre una tira de sarments resultaren esser las orellas del pobre animal, que darrera las parras s' estava.

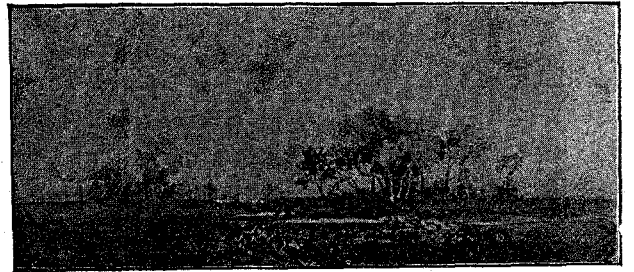
Se calmá 'l bon home veient que 'l cas no era de trascendencia y que'l causant resultava esser lo fill del amo y encara per equivocació.

Persuadit lo Jaume Andreu de que entenían tant en l' ofici de cassador com los gats á fer ulleras, al objecte d' evitar nous disgustos procurá distraurels conduhintlos al lloch de la berema, convidantlos á menjar rahims y mantinguent ab ells conversa. Mes la colla de beremadors, homes y donas, joves y vells, tots estavan de bon humor y comensáren á armar tal saragata, especialment al castellá que de poch ó casi res los entenía, que aquest considerava aquell camp d' Agramant com á país conquistat, proferint tota mena de disbarats. "Ximenas, parpissot, li deyan las noyas, "parla com las ollas esquerdadas, feyan los vells, "es un gabaig, deyan los altres, en fi, que si s' haguessin entés acaban per alsarli somatent.

En Jaume Andreu, compromés altra volta y veient lo camí que prenía la cosa, girá la garba prompte y doná entenen als forasters d' anar á un bosch proper ab lo pretext de trobarhi una llebra y un cop los tingué allí, cercá lloch segur, plantá una carta á la soca d'un roure, prengué una de las escopetas y á xeixanta passas clavá vintiun perdigons en lo blanch. Aixís los tingué engrescats y respirá un moment; donant entre tant ordre al criat que reclamés los gossos, puig no feyan sino dany. Aquest los fermá ab cordills, mentres baixá de nou flns la vinya 'l procurador, per restablir

la disciplina y 'l principi d' autoritat, ben mal parats á consecuencia de la extranya aparició dels més extravagants cassayres.

D' aquesta manera ab penas y travalls lográ que 's fes foch y poguessen tornar á casa sens altre incident desagradable qu' una fuetada donada pel castellá al clatell de 'n Geroni, per haver donat aquest una trompada á un gos que se li ficá entre camas, fuetada que de mala gana aguanta 'l vell soldat del esquadró de Sant Narcís, no donant la torna per intervenció d' en Jaume Andreu, puig no estava, 'l veterá, acostumat á pendrelas sino á donarlas, com per sa cara y actitud se coneixía.

LA PAPALLONA

Llaugera volo per l' aire,
Alegra rodo pe 'l camp,
De vellut y d' or vestida
No temo del sol los raigs.

Los branquillons m' afalagan
Mentre 'l vent los va gronxant,
Y les flors tinch á tothora
Per cambres de mon palau.

Si en lloch bon rasser hi trovo
Y si sempre vinch y vaig,
Mon esser de papallona
Ja vol dir que so inconstant;

Y encar que com fulla seca
Se m' enporta 'l temporal,
A voltes al cel m' enlayro
Seguint lo vol de les aus.

Home que 'm veus vanitosa
Donar voltes per l' espay,
Pensa qu' en mí hi tens l' imatge
Del pervindre y del passat:

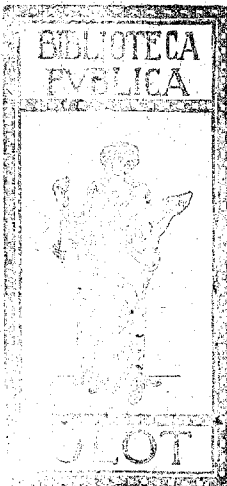
Pobre oruga en ma infantesa
M' arrossegava pe 'l fanch,
Y 'ls colors qu' are m' enjoyan
Caurán en pols l' endemá!

Mes una llevar de vida
Al morir nos resta encar
Qu' á mí 'm torna á fer oruga
Y á tu 't puja á lo immortal!

SEBASTIÀ SANS

Album Literari y Artístich de L' Olotí

REVISTA MONTANYESA TRIMESTRAL DE LITERATURA, ARTS Y CIENCIAS

Aquesta Revista en lo modo y forma del present número apareixerá quatre vegades l' any coincidint ab les quatre estacions

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Suscriptors de L' Olotí, residents en Olot.	l' any	1'00	Ptas.
Los no suscriptors.	"	1'25	"
Resto d' Espanya.. . . .	"	1'50	"
Estranger	"	1'75	"
Números sols.	"	0'35	"

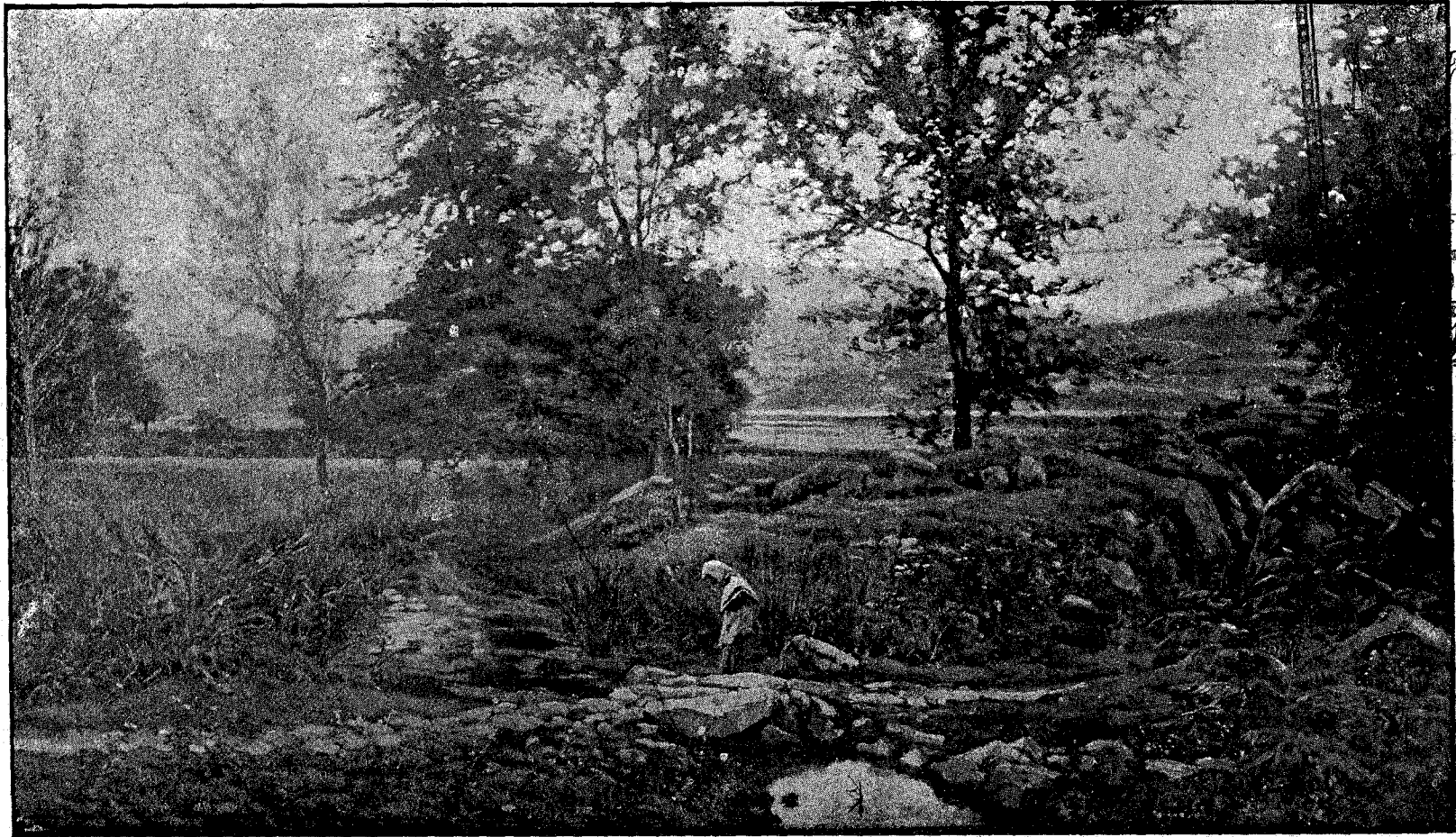
NOTA:—En atenció á lo dispendiós d'aquesta empresa y á son caràcter agé á tota idea de lucro, no hi ha suscripcions gratis, no eximintse de pagar la quota ni als redactors, col·laboradors y artistes (per més que tots treballan *gratis et amore*) ni tan sisquera als iniciadors que s' han compromés á cubrir lo déficit si n' hi ha. Si hi ha sobrant s' empleará en la millora de la publicació.

- « 2.ª L' import de la anualitat se farà efectiu á la repartició del 2.º número.
- « 3.ª Se prega á les persones que no vulguin ser suscriptors la devolució del present número.

Per tota reclamació, aixís com tota la correspondencia dirigirse al Administrador del *Album Literari y Artístich de L'Olotí*, Imprempta de Planadevall. Olot.

ALBUM ARTÍSTICH DE L' OLOTÍ.

NÚM. 5.

BIBLIOTECA
PÚBLICA
T

[Handwritten scribble]
17077

ENCORNONS DE LA FONT MUIXINA, per en J. Vayreda.

Donatiu de Nonito Escubós

ÁLBUM ARTÍSTICH DE L' OLOTÍ.

Núm. 6.

Nº 17077.

LAS RENTADORAS DEL PRAT DE LAS DÉUS,
quadro dels germans J. y M. Vayreda.

ÁLBUM ARTÍSTICH DE L' OLOTÍ.

Núm. 7.

LA BENEDICCIÓN DE LAS PALMAS
baix-relleu de Joseph Berga (fill)

For. A. Sempor, 1880, 1881, 1882.

N.º 17077.

LAS VORAS DEL FLUVIÁ.

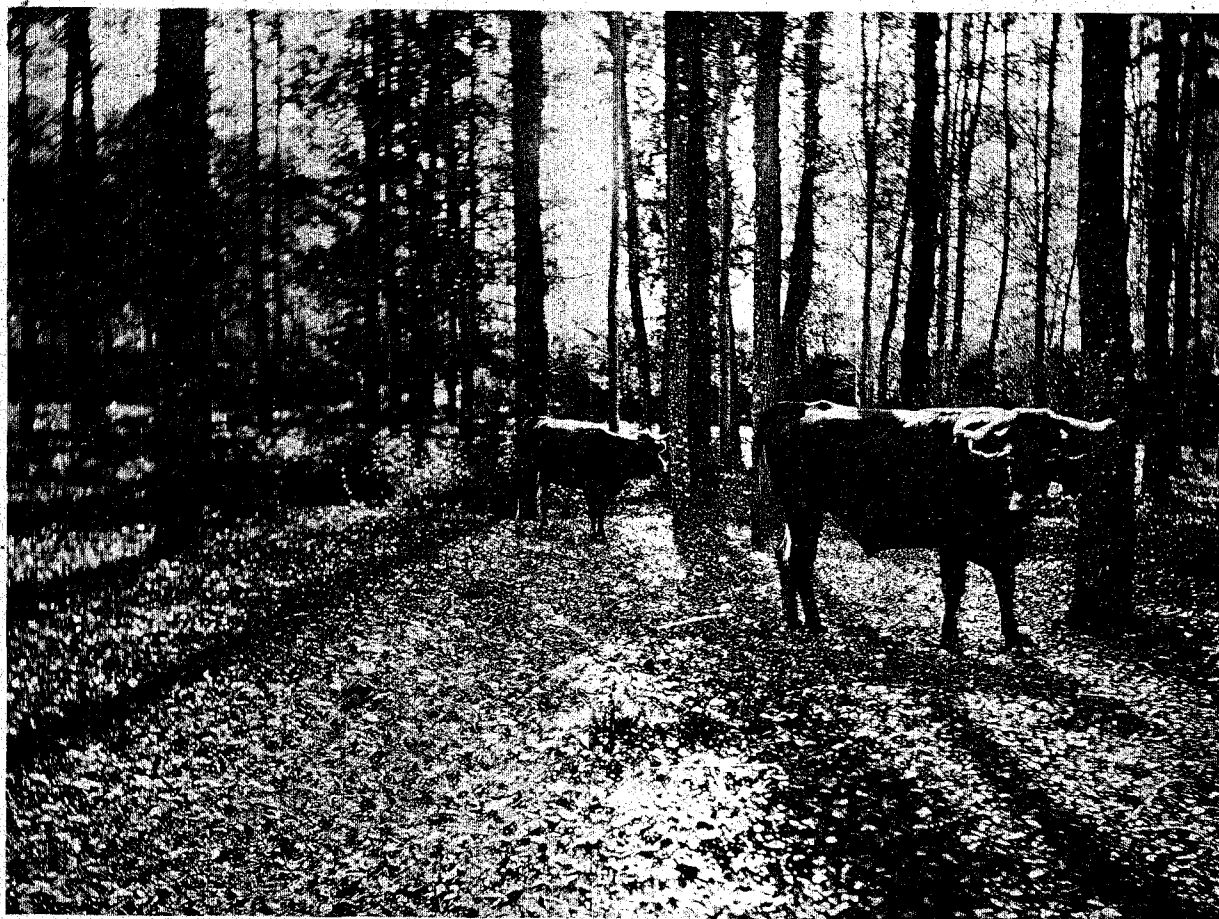

Foto Samsu y Miss H.ª Barba

n.º 17077.

LOS PRATS DE LA RIBA (VIANYA)